

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

**ASPEKTY WYKONAWCZE WYBRANYCH UTWORÓW
KRZYSZTOFA GRZESZCZAKA NA CHÓR JEDNORODNY**

mgr Andrzej Sitek

Promotor pracy doktorskiej:

prof. dr hab. Mariusz Kończal

Przedmiotem niniejszej pracy są aspekty wykonawcze utworów Krzysztofa Grzeszczaka na chór jednorodny na podstawie działalności zespołu chóralnego *ASBeek*. Temat ten będzie rozpatrywany z wielu różnorodnych punktów widzenia i doświadczenia dyrygenta. Zespół, który jest przedmiotem rozważań, odgrywa on ogromną rolę w życiu kulturalnym Płocka, umożliwiając młodzieży bierne jak i czynne uczestnictwo w kulturze.

Dzieci i młodzież śpiewające w tym chórze mają możliwość rozwijania zdolności i zamiłowań muzycznych, doskonalenia umiejętności wokalnych, poszerzania wiedzy muzycznej, wyrażania swoich stanów emocjonalnych i przeżyć. Śpiew zbiorowy dodatkowo łączy młodzież i wychowuje, uczy współpracy, wrażliwości i otwartości na drugiego człowieka, a przede wszystkim jest źródłem przyjemności i ogromnej satysfakcji.

Młodzi ludzie chętnie dzielą się swoją pasją i z dużym entuzjazmem i zaangażowaniem prezentują swoje osiągnięcia. Koncerty zespołu *ASBeek* cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem zarówno wśród społeczności lokalnej jak i ogólnopolskiej. Są one znakomitą okazją do zaprezentowania, nieznanej jeszcze szerokiej publiczności, twórczości Krzysztofa Grzeszczaka. Bliższe, praktyczne poznanie twórczości chóralnej tego kompozytora wywarło na mnie i na młodzieży ogromne wrażenie. Bogactwo artystyczne, jakie tkwi w twórczości Krzysztofa Grzeszczaka zainspirowały mnie do pracy nad wybranymi utworami kompozytora. Niezwykła różnorodność form, bogactwo współbrzmień harmoniczných, niezwykła faktura, współdziałanie muzyki ze słowem, znakomite prowadzenie kantyleny, sprawiają, że chórzyci z pełnym zaangażowaniem wykonują utwory tego artysty.

Dodatkowo, nieocenionym atutem Krzysztofa Grzeszczaka jest jego otwartość na indywidualne koncepcje interpretacji i sugestie dyrygentów, dlatego coraz częściej i bez obaw o artystyczny kształt dzieł dyrygenci chóralni sięgają po utwory tego kompozytora. W mojej

pracy z chórem również, niejednokrotnie z dużym powodzeniem prezentowałem na różnych konkursach, festiwalach i koncertach chóralnych utwory Krzysztofa Grzeszczaka.

Rozważając temat mojej pracy doktorskiej podjąłem decyzję, aby przedmiotem moich rozważań stały się utwory chóralne tego kompozytora, przeznaczone na chór jednorodny.

W trakcie szczegółowej analizy utworów Krzysztofa Grzeszczaka skomponowanych na chór głosów równych, zdawałem sobie sprawę z problemów wykonawczych, jakie ta twórczość zawiera i jak duże wymagania stawia przed młodymi wykonawcami. Aby dobrze zaśpiewać te utwory, należy dysponować zespołem o dużych możliwościach technicznych. Mam tu na myśli takie środki wykonawcze jak: bardzo dobra, jednolita intonacja, umiejętność zachowania precyzji rytmicznej, wydobywanie czystych współbrzmień harmonicznie skomplikowanych struktur dźwiękowych. Dopiero wszystkie te umiejętności, stanowią podstawę do pracy nad tymi utworami i umożliwiają dojrzały artystycznie i estetycznie efekt końcowy, czyli prawidłowe i piękne wykonanie utworu.

Niniejsza praca doktorska składa się z dwóch części: z dzieła artystycznego i rozprawy teoretycznej. Prezentacja dzieła artystycznego miała miejsce podczas koncertu, w dniu 11 czerwca 2019 roku, w Sali Barokowej Muzeum Diecezjalnego w Płocku. Na repertuar koncertu składały się następujące wybrane kompozycje Krzysztofa Grzeszczaka:

14. Pater Noster (prawykonanie)
15. Ex Libro Psalmorum II
16. O vos omnes
17. Ex Libro Psalmorum III
18. O święta ucztu
19. Ostinatoco
20. Obłoki (prawykonanie)
21. Na weselum była
22. Suita Mazurska (wersja z fortepianem) (prawykonanie):
23. – Kiebysta wy wiedzieli
24. – Nie płac Maryś nie płac
25. – Cekoj Jonku śtyry lata
26. – Mniała baba psiekno córke

Rozprawa teoretyczna stanowi opis dzieła artystycznego składający się z trzech rozdziałów. Rozdział pierwszy zawiera muzyczny rys biograficzny i ogólną charakterystykę

twórczości kompozytora. W rozdziale drugim przedstawione zostały różne aspekty dotyczące specyfiki pracy z chórem jednorodnym. Wyróżniono i opisano takie elementy problemowe, jak: śpiew zbiorowy, dobór repertuaru, dokonania dydaktyczno – artystyczne i organizacyjne zespołu realizującego niniejszy przewód doktorski, predyspozycje i umiejętności dyrygenta – nauczyciela emisji głosu, higiena i emisja głosu w świetle literatury oraz praktycznego zastosowania w zespole chóralnym. Trzeci rozdział zawiera analizę i aspekty wykonawcze wybranych kompozycji.

Muzyka Krzysztofa Grzeszczaka przeznaczona na chór jednorodny, którą według funkcjonujących typów możemy sklasyfikować jako sakralną oraz świecką, stanowiła przedmiot prezentacji koncertowej i opisu dzieła artystycznego. Wykonując w pierwszej części koncertu muzykę sakralną należało dotrzeć, w jaki sposób kompozytor chciał ukazać owo sacrum i przedstawić je w wykonaniu. Nie wystarczyło zadowolić się poprawnym wykonywaniem dźwięków, lecz należało odkryć obecność jej transcendentalnego charakteru. Prawdziwa bowiem wartość tych kompozycji tkwi w doświadczeniu i przeżyciu prawdy zawartej w tekstach zespolonych z muzyką. W tej części znalazło się prawykonanie utworu *Pater noster*.

Druga część koncertu, podczas którego wykonywana była muzyka o proveniencji świeckiej, zawierała m. in. premierowe wykonanie specjalnie napisanego na tę okoliczność utworu *Obłoki*. Również wykonanie czteroczęściowej *Suity Mazurskiej* na chór i fortepian było premierą tej wersji kompozycji. Partia fortepianu została specjalnie napisana przez kompozytora na ten koncert.

Twórczość Krzysztofa Grzeszczaka jest bardzo wymagająca, gdyż stawia wykonawcom duże, różnego rodzaju wymagania. Do wykonania większości wybranych do przewodu doktorskiego kompozycji trzeba dysponować zespołem, który charakteryzuje się dużą dyscypliną intonacyjną i wrażliwością artystyczną.

Coraz to nowe aspekty wykonawcze, jakie pojawiły się podczas pracy nad utworami Krzysztof Grzeszczaka nie ograniczały się jedynie do intonacji chociaż stanowiła ona element dominujący. Drugim istotnym czynnikiem był rytm. Wymagało to od dyrygenta dużej uwagi w prowadzeniu zespołu. Często sam tekst, jego prozodia bardzo to ułatwia. Jednak należało wkładać wiele wysiłku, aby nie wpaść w pułapkę uproszczeń i mechanicznej interpretacji, gdyż może to spowodować wypaczenie intencji kompozytora, a co za tym idzie i samego utworu.

W oparciu o dokonaną wcześniej analizę utworów należało podczas pracy z chórem

z precyzyjną dokładnością, fragment po fragmencie, odtworzyć zawartą w partyturze treść. Celem było uwrażliwienie chórzystek na treść zarówno literacką, jak i muzyczną utworów. Właściwe zrozumienie tych czynników jest podstawowym elementem, na którym można rozpocząć pracę interpretacyjną. Zadanie to jest tym trudniejsze, bo składa się na to nie tylko wrażliwość samego dyrygenta, ale przede wszystkim poszczególnych członków chóru. Dbałość o aspekt wykonawczy mikro-motywikę, śpiewność, właściwą dynamikę, artykulację itp. spoczywa na chórmistrzu. Zespół wykonujący te dzieła powinien posiadać tę niezbędną wrażliwość, która stwarza możliwość artystycznej wypowiedzi.

Osiągnięcie wyznaczonych celów sprawia, że dysertacja stanowi komplementarną całość, spinając w sobie zarówno praktyczny jak i teoretyczny aspekt badanego przedmiotu.

Należy szczególnie podkreślić, iż spotkanie z prof. Krzysztofem Grzeszczakiem okazało się ubogaceniem i możliwością artystycznego rozwoju nie tylko dla dyrygenta, ale przede wszystkim dla młodych artystów – członków chóru *ASBeek*. Jest to niewątpliwy atut dysertacji, iż skonsultowane uprzednio dzieła z kompozytorem, stały się dla dyrygenta klarownym kierunkiem wykonawczym. Wyrażona przez Niego akceptacja interpretacji utworów chóralnych składających się na dzieło artystyczne, była dla autora niniejszej dysertacji źródłem satysfakcji oraz motywacji i radości płynącej z poczucia dobrze spełnionego projektu naukowego – artystycznego.

Całość dysertacji zamyka bibliografia, wykaz fragmentów kompozycji Krzysztofa Grzeszczaka wykorzystywanych w pracy, wykaz wszystkich utworów kompozytora, spis rysunków oraz płyta CD z utrwalonym zapisem koncertu będącego dziełem artystycznym w przewodzie doktorskim.

Streszczenie rozprawy doktorskiej w języku angielskim:

**EXECUTIVE ASPECTS OF SELECTED WORKS BY KRZYSZTOF
GRZESZCZAK FOR A HOMOGENEOUS CHOIR**

mgr Andrzej Sitek

**The research was conducted under the supervision
of prof. dr hab. Mariusz Kończal**

The subject of this PhD dissertation is the executive aspects of Krzysztof Grzeszczak's selected works for a homogeneous choir based on the activities of the choral ensemble *ASBeek*. This topic will be discussed from a wide variety of points of the conductor's view and his experience. The choir, which is being considered, plays a huge role in Plock's cultural life, enabling young people to participate passively as well as actively in culture.

Children and the youth singing in this choir have the opportunity to develop their musical abilities and musical passion, improve vocal skills, expand the musical knowledge, express their emotional states and experiences. Additionally, collective singing connects young people and educates, teaches cooperation, sensitivity and openness to others, and above all, is a source of pleasure and a great satisfaction.

Young people are willing to share their passion and present their achievements with a great enthusiasm and their commitment. *Asbeek*'s concerts are of undiminished interest among both the local and national community. They are an excellent opportunity to present, as yet unknown to a wide audience, the work of Krzysztof Grzeszczak. A closer and practical knowledge of the choral works of this composer made an enormous impression on me and the youth of the choir. The artistic richness of Krzysztof Grzeszczak's work inspired me to explore some of the selected works by the artist. The extraordinary variety of forms, the richness of harmonic resonators, the unusual texture,

the interaction of music with the word, the excellent conduct of canthylene make the choristers perform the works of this artist with a full commitment.

In addition, Krzysztof Grzeszczak's invaluable asset is his openness to the individual interpretation concepts and the suggestions of conductors, that is why, more and more often and without a fear of the artistic shape of the works, choral conductors reach for the works of this composer. In my work with the choir I also, very frequently presented the works by Krzysztof Grzeszczak at singing competitions, festivals or choral concerts successfully.

Contemplating the subject of my dissertation, I have decided to consider the choral works of this composer, intended for a homogeneous choir.

In the course of a detailed analysis of Krzysztof Grzeszczak's works composed for a choir of equal voices, I was aware of the executive problems that this work contains and how high demands it might place on the young performers. To sing these songs well, you need to have a choir with great technical capabilities. I am referring to implementing measures such as: a very good, uniform intonation, the ability to maintain a rhythmic precision, the extraction of pure resonances of harmonically complex sound structures. Only all of the above mentioned skills form the basis for the work on these musical compositions and allow the artistically and aesthetically mature end result, that is the appropriate and beautiful performance of a particular piece of music.

This PhD thesis consists of two parts: an artistic work and a theoretical dissertation. The presentation of the artistic work took place during a concert, on 11 th of June, 2019

in the Baroque Hall of the Diocesan Museum in Płock. The repertoire of the concert consisted of the following selected compositions by Krzysztof Grzeszczak:

1. *Pater Noster (premiere)*
2. *Ex Libro Psalmorum II*
3. *O vos omnes*
4. *Ex Libro Psalmorum III*
5. *O święta ucztó*
6. *Ostinateco*
7. *Oblóki (premiere)*
8. *Na weselum była*
9. *Suita Mazurska (piano version) (premiere):*
10. – *Kiebysta wy wiedzieli*
11. – *Nie płac Maryś nie płac*
12. – *Cekoj Jonku śtyry lata*
13. – *Mniała baba psiekno córke*

The theoretical part the PhD dissertation is a description of an artistic work which consists of three chapters. Chapter one contains a musical and biographical background and a general characteristics of the composer's work. In chapter two, I describe the choirmaster as a teacher of singing and voice emission. The third chapter deals with the analysis and the performance aspects of the selected compositions.

Krzysztof Grzeszczak's music intended for a homogeneous choir, which according to functioning types can be classified as sacred and secular, was the subject of the concert presentation and a description of the artistic work. While performing the sacred music in the first part of the concert, it was necessary to get to know how the composer wanted to show this sacrum and present it in a performance. It was not enough to be satisfied with the proper execution of the sounds, but it was of a great importance to discover the presence of its transcendental character. The true value of these compositions lies in the experience and the experiencing the truth contained in the texts

integrated with the music. In this part of the concert, the first performance of *Pater noster* was performed.

The second part of the concert, during which music with the secular provenience was performed, included, among other things - a premiere of work called *Obłoki*, which was specially composed for this occasion. Furthermore, the performance of the four-part *Masurian Suite* for the choir and the piano was the premiere of this version of the composition. The piano part was specially written by the composer for this concert as well.

Krzysztof Grzeszczak's work is very demanding as it poses high and of various kinds of requirements for the performers. To perform most of the compositions selected for the PhD studies, you need to have a choir, which can be characterized as a group singers with a high discipline cadence and the artistic sensitivity.

More and more new executive aspects that appeared while working on Krzysztof Grzeszczak's works were not limited only to an intonation, although it was the dominant element. The second important factor was the rhythm. It required a lot of attention from the conductor in leading the choral ensemble. Often the text itself, its prosody makes it very easy. However, a lot of effort had to be made to avoid falling into the trap of simplifications and mechanical interpretations, as this may distort the intentions of the composer, and thus the work itself.

On the basis of the previously performed analysis of the music compositions, it was necessary, while working with the choir, to recreate the content of the musical score with a precise accuracy, a fragment by fragment. The aim was to sensitize the singers to the literary and musical content of the songs. A proper understanding of these factors is an essential element to begin an interpretative work. This task is even more difficult, because it consists not only of the conductor's own sensitivity, but above all of the individual members of the choir. The choirmaster is responsible for the performance aspects, micro-motifs, singing, proper dynamics, an articulation, etc. The choral team

performing these works should have the necessary sensitivity that creates the possibility of an artistic expression.

The achievement of the set goals makes the dissertation a complementary whole, combining both the practical and theoretical aspects of the subject under this study.

Moreover, the encounter with prof. Krzysztof Grzeszczak proved to be an enrichment and the opportunity for an artistic development, not only for the conductor, but above all, for the young artists. Undoubtedly, it is an advantage of the entire dissertation that the parts contained in it were consulted with the composer, whose selected works were performed and presented theoretically. The acceptance expressed by him is a source of satisfaction and joy for the author of this dissertation resulting from the feeling of a well-fulfilled scientific project.

The whole dissertation is closed with a bibliography, a list of fragments of Krzysztof Grzeszczak's compositions used in the PhD thesis, a list of all the composer's works, a list of drawings and a CD with a recorded concert which is the artistic work in the PhD dissertation.